

Posudek na diplomovou práci
Mediální obraz papeže Bnedikta XVI. v českém tisku
Vypracovala: Klára Pániková

Předložená práce se zabývá pozoruhodným tématem: jakým způsobem se v českém tisku konstituoval a recykloval obraz kontroverzního papeže Benedikta XVI. Mezi klady této diplomky patří především schopnost jasně si vytyčit cíl, jasně rozčlenit kroky, které vedou k jeho dosažení, a poměrně soustředěným způsobem je plnit. V samotné diskursivní analýze (kterou pokládám za nejzajímavější část) se potom vyjevují poučná srovnání, rozpory nebo naopak shody, na jejichž základě se konstituuje mediální obraz papeže zejména ve srovnání s jeho předchůdcem, který, jak se píše na str. 56, „ve skutečnosti nezemřel. I po své smrti je stále přítomen ve výpovědích o papežském úřadu i o samotném Benediktovi XVI.“

Pokud jde o zvolenou metodologii, autorka se otevřeně přiznává k foucaultovské inspiraci: jde o analýzu diskursu, která s sebou nese jak „smrt autora“ (viz str. 49), tak smrt analyzovaného objektu: nejde o to zjistit, kdo je skutečně papež Benedikt XVI., ale jakými diskursivními atributy je jeho postava obdařena. To se autorce, řekl bych, podařilo poměrně instruktivním způsobem předvést.

Práce má nicméně i některé nedostatky: za hlavní z nich pokládám poměrně školský výklad problematiky spojené s médii v první části, který je jakýmsi kompilátem ze sekundární literatury. Navíc autorka pocítovala potřebu zaštitit téměř každé ze svých tvrzení nějakou autoritou, a tak se celé dlouhé pasáže v práci vyznačují tím, že se referuje, co kdo tvrdí, přičemž ke jménům je často přidán celkem zbytečný „mikromedailonek“: „sociolog Marshall McLuhan navrhuje...“ (str. 7); „český sociolog Jan Jiráček definuje...“ (str. 9); „Jiráček a Köpplová uvádějí...“ (10); „Tímto tématem se rovněž zabývá francouzský filosof a sociolog Jean Baudrillard“ (11); „podobné stanovisko zaujímá také filosof a architekt doc. Oldřich Ševčík“ (12); „podle McQuaila většina odborníků přijímá názor“ (13) atd. atd.

Uvádění takovýchto referencí – výběr literatury se navíc spíše jeví jako seznam toho, co autorka tak nějak někdy přečetla, spíše než že by šlo o funkční výběr umožňující zmapovat danou problematiku – samozřejmě není ničím trestuhodným, ale nesmí se to přehnat (výše uvedené citáty jsou všechny v rozmezí několika stránek a v jiných pasážích to není o moc lepší). To zmiňuji proto, že čtenáře to časem začne trochu unavovat a má tendenci dotyčné pasáže přeskakovat s prostou neodbytnou myšlenkou: ano ano, to už víme, co je tam dál.

Výklad výpovědi u Foucaulta je poněkud vágní (což autorce nelze mít za zlé, *Archeologie vědění* je kniha ne právě srozumitelná, ale přece jen...): nejprve se řekne, že „diskurs neodkazuje k objektu“ (str. 23), což je jistě pravda (alespoň tak, jak to autorka prezentuje), nicméně poté se dodá, že „diskurs je založen na výpovědích, resp. událostech, o nichž se vypovídá“ (tam.) – vzhledem k trochu nešťastnému zakončení této věty tak na téže stránce vzniká dojem, že událost je *objekt* diskursu, když se o ní vypovídá, ne? Na téže straně: „jediné, co je pro diskurs a diskursivní analýzu relevantní, jsou verbální výkony“ – autorka to jistě myslela dobře, ale jedná se – i ve foucaultovské perspektivě – skutečně jen o verbální výkony? Vzpomeňme na jeho rozbor Velasquezova obrazu ve *Slovech a věcech* – tento obraz bezpochyby je určitá diskursivní jednotka (a dovedu si představit, že řekněme tak či onak vybrané papežovy fotografie by mohly v diskursivní analýze hrát nezanedbatelnou úlohu, ačkoli o verbální výkony nejde). Na str. 27: „Ve své knize *Slova a věci* Foucault (...) tvrdil, že každé období má svoji epistému, dle které se řídí, určité své paradigma“. Mám pocit, že Foucault naopak rozčlenil období podle epistém než naopak.

No, takových věcí by se v předložené práci našlo víc, nicméně celkově ji pokládám za slušnou a navrhuji hodnocení v pásmu lepší dvojky.

Josef Fulka

